

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง : การศึกษาเฉพาะกรณี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชีอนาท ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย(Descriptive Research)ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ อาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานด้านการสอนและการนิเทศนักศึกษาในหอผู้ป่วย โดยมีประสบการณ์ด้านการสอนมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี วุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรเทียบเท่าปริญญาตรีทางการพยาบาลหรือสูงกว่า ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชีอนาท

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์พยาบาลซึ่งปฏิบัติงานด้านการสอนและการนิเทศนักศึกษาในหอผู้ป่วย และมีประสบการณ์ด้านการสอนมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี จำนวน 20 คน อาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชีอนาท รวมทั้งหมดจำนวน 35 คน ที่เหลือจำนวน 15 คนได้แก่ผู้บริหารจำนวน 5 คน อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ด้านการสอนน้อยกว่า 1 ปีจำนวน 5 คน และอาจารย์ที่อยู่ในระหว่างการประชุม/อบรม ลาป่วย และชวธราชการ จำนวน 5 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ในวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ชีอนาท ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้อาจารย์ในสถาบันทราบ

ในระหว่างการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเริ่มต้นสังเกตอาจารย์ผู้ปฏิบัติงานนิเทศนักศึกษาในหอผู้ป่วย และมีประสบการณ์ด้านการสอนมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี ทุกคนในช่วงเวลาระหว่าง 8.00 -16.00 น. ตั้งแต่วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2540 ถึงวันที่ 19 มีนาคม 2540 รวมทั้งสิ้น 4 สัปดาห์ 3 วัน เมื่อเสร็จสิ้นระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลที่กำหนด มีอาจารย์เป็นตัวอย่างประชากร รวม 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชุด คือ

ชุดที่ 1. ข้อมูลส่วนบุคคลของอาจารย์

ตอนที่ 1. สถานภาพส่วนบุคคล

ตอนที่ 2. แบบวัดความศรัทธาในศักยภาพบุคคล

ชุดที่ 2. แบบสัมภาษณ์สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน

ในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ชุดที่ 3. แบบบันทึกการสังเกตสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน

ในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ชุดที่ 4. คู่มือการวิเคราะห์สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอน

ในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เครื่องมือทั้ง 4 ชุดมีรายละเอียดการสร้างดังนี้

ชุดที่ 1. ข้อมูลส่วนบุคคลของอาจารย์ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาวิชา ความครอบคลุมของเนื้อหา ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้จากผู้ทรงคุณวุฒิ และถือว่ามีความตรงตามเนื้อหา มีลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1. ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล

ตอนที่ 2. ข้อคำถามเกี่ยวกับความศรัทธาในศักยภาพบุคคล จำนวน 14 ข้อ

ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะแนวคิดและทฤษฎีการพยาบาลของคิง (King's Theory ,1981) ในส่วนทฤษฎีแบบแนวคิด

ของระบบบุคคลซึ่งผู้วิจัยได้ข้อสรุป เชิงปรัชญาเกี่ยวกับบุคคลว่า บุคคลเป็นสิ่งที่ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับสังคม มีความรู้สึก มีเหตุผล แสดงการโต้ตอบ มีการรับรู้ มีการควบคุม มีเป้าหมายของการกระทำ มีการแสดงและเกี่ยวข้องกับเวลา

2. กำหนดโครงสร้างเนื้อหาของความศรัทธาในศักยภาพบุคคล สรุปจากแนวคิดและทฤษฎีการพยาบาลของคิง ตามข้อ 1 ได้ดังนี้ บุคคลมีคุณค่าและศักดิ์ศรีของตนเอง มีความต้องการและดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของตน มีเหตุผลและเป้าหมายของการกระทำของตนเอง มีความเกี่ยวข้อง ต้องการมีส่วนร่วมในสังคม มีลักษณะเฉพาะของตนเอง และลักษณะร่วม

ผู้วิจัยนำมาประกอบเป็นข้อคำถามจำนวน 14 ข้อ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 4 3 2 1 โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ค่าคะแนน 5 คือ	เห็นด้วยมากที่สุด	มีคะแนนอยู่ระหว่าง	4.50 - 5.00
ค่าคะแนน 4 คือ	เห็นด้วยมาก	มีคะแนนอยู่ระหว่าง	3.50 - 4.49
ค่าคะแนน 3 คือ	เห็นด้วยปานกลาง	มีคะแนนอยู่ระหว่าง	2.50 - 3.49
ค่าคะแนน 2 คือ	เห็นด้วยน้อย	มีคะแนนอยู่ระหว่าง	1.50 - 2.49
ค่าคะแนน 1 คือ	เห็นด้วยน้อยมาก	มีคะแนนอยู่ระหว่าง	1.00 - 1.49

ข้อที่ 2, 3, 4. แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตและคู่มือสมรรถนะของอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาวิชา ความครอบคลุมของเนื้อหา ความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้จากผู้ทรงคุณวุฒิ และถือว่ามีความตรงตามเนื้อหา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. สรุปโครงสร้าง เนื้อหาและรายละเอียดคุณลักษณะ ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อสรุปเกี่ยวกับกิจกรรมของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การให้ความสำคัญ และการยอมรับในความสามารถของผู้เรียน ความเป็นอิสระในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมึจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของตนเอง

3. ศึกษาสภาพการณ์การจัดการเรียนการสอน เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองในสถานการณ์จริงโดยการสัมภาษณ์นักผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ทางการสอนทางการพยาบาลศาสตร์ และเป็นที่ยกย่อง ยอมรับจากบุคลากรทางวิชาชีพพยาบาล มีผลงานวิชาการ หรือการผลิตตำรา หรือบทความทางการศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการจัดการเรียน

การสอนในคลินิก และหรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังรายชื่อในภาคผนวก ก โดยมีคำถามหลัก
ได้แก่

1. สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในสถานการณ์
การสอนทางคลินิกของอาจารย์พยาบาล ประกอบด้วยอะไรบ้าง
  2. จากข้อ 1 ในแต่ละหัวข้อนั้นเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม หรือมีการแสดงออกอย่างไรบ้าง
  3. อาจารย์พยาบาลควรแสดงพฤติกรรมนั้นๆ เมื่อไร
- ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ท่านละ 1 ครั้งนาน 3 ชั่วโมง โดยขออนุญาตบันทึกเทปจากนั้นนำ
มาถอดเทป

4. วิเคราะห์เนื้อหาพฤติกรรมของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริม
การเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการถอดเทปการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรมของอาจารย์ใน
การเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ แสดง
การยอมรับในความเป็นบุคคลและความเป็นผู้เรียนรู้ของนักศึกษา เชื่อมมั่นในความสามารถของนักศึกษา

5. สกร่างเครื่องมือโดยสรุปกลุ่มพฤติกรรมของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนใน
คลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองออกเป็น 4 ด้าน แต่จากการศึกษาค้นคว้าได้รายการพฤติ
กรรมจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มจากหนังสือ "Self Directed
Learning" A Guide for Learners and Teachers ของ Malcolm S. Knowles. ได้ดังนี้

- ด้านการเตรียมการเพื่อการเรียนรู้	จำนวน 20 ข้อ
- ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้	จำนวน 9 ข้อ
- ด้านการร่วมกันเรียนรู้	จำนวน 6 ข้อ
- ด้านการส่งเสริมพัฒนาการในฐานะบุคคล	จำนวน 12 ข้อ

ซึ่งกลุ่มพฤติกรรมของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้
ด้วยตนเอง ทั้ง 4 ด้านนี้ เป็นผลสรุปจากทฤษฎีทางการศึกษา ข้อสรุปจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ ผลสรุปจากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน
และทฤษฎีของ Knowles

6. พิจารณาวิถีการวัดพฤติกรรมในแต่ละรายพฤติกรรมร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตัดสิน
ว่า พฤติกรรมใดวัดได้ด้วยวิธีการสังเกต พฤติกรรมใดวัดได้ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ จากนั้นจัดพฤติกรรม
เป็น 2 กลุ่ม ดังรายละเอียดดังนี้

6.1 พฤติกรรมใดที่ไม่สามารถสังเกตพบได้ ขณะดำเนินการนิเทศนักศึกษาบนคลินิกจัด

ให้เป็นกลุ่มการสัมภาษณ์

6.2 พฤติกรรมใดที่ต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติหรือเตรียมการล่วงหน้ามาก่อน จัดให้เป็นกลุ่มการสัมภาษณ์

6.3 พฤติกรรมบางพฤติกรรม สามารถวัดได้ทั้ง 2 วิธี หากใช้วิธีการสังเกตจะสามารถวัดได้ตรงกับสภาพความเป็นจริง ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

และสรุปร่างแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต โดยแบ่งเป็น

6.3.1. แบบสัมภาษณ์สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการถอดเทปคำสัมภาษณ์ โดยสรุปแบบสัมภาษณ์จะมี 22 ข้อ จากนั้นสรุปกลุ่มพฤติกรรมให้เป็นด้านการเตรียมการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ และการส่งเสริมพัฒนาการในฐานะบุคคล จำนวน 7 ข้อ เมื่อสัมภาษณ์แล้วพบว่ามีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ให้ 1 คะแนนต่อกิจกรรม ถ้าไม่มีการปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ ให้ 0 คะแนนต่อกิจกรรม พร้อมทั้งอภิบาลเหตุผลประกอบการตอบในแต่ละข้อ

6.3.2. แบบสังเกตสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จากการถอดเทปคำสัมภาษณ์ โดยสรุปแบบสังเกตจะมี 25 ข้อ จากนั้นสรุปกลุ่มพฤติกรรมให้เป็นด้านการเตรียมการเพื่อการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ จำนวน 9 ข้อ ด้านการร่วมกันเรียนรู้ จำนวน 8 ข้อ และการส่งเสริมพัฒนาการในฐานะบุคคล จำนวน 5 ข้อ

ลักษณะของเครื่องมือชุดนี้เป็นแบบสังเกตพฤติกรรม ประกอบด้วยพฤติกรรมทั้งสิ้น 25 รายการในแต่ละรายการจะมีสถานการณ์การสอนทางคลินิก 3 สถานการณ์คือ การประชุมปรึกษาทางคลินิก การเฝ้าตรวจ การปรึกษาเป็นรายบุคคล หากสังเกตพบพฤติกรรมในแต่ละรายการให้ขีดเครื่องหมาย / ต่อ 1 พฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์นั้นๆ เมื่อมีการกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกครั้งในสถานการณ์เดิม ให้ทำเครื่องหมาย / ซ้ำอีก 1 เครื่องหมายในสถานการณ์เดิมเช่นกัน หรือเมื่อมีการกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ หากแต่เป็นสถานการณ์ใหม่ ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องสถานการณ์ที่เกิดพฤติกรรม

การคิดคะแนนสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้การตรวจนับพฤติกรรม ถ้ามีพฤติกรรมเกิดขึ้นไม่ว่าพฤติกรรมนั้นจะเกิดในสถานการณ์ใด หรือมีความถี่ของการเกิดมากน้อยเพียงใด ให้คิดคะแนนเป็น 1 คะแนนต่อพฤติกรรม ถ้าไม่พบพฤติกรรมนั้นๆในการสังเกตให้ 0 คะแนนในพฤติกรรม

การคิดคะแนนสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองใน 4 ลักษณะ คือ การเตรียมการเพื่อการเรียนรู้ การสนับสนุนการเรียนรู้ การร่วมกันเรียนรู้ การส่งเสริมพัฒนาการในฐานะบุคคล และคะแนนรวมทุกด้าน ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดน้ำหนักคะแนนในแต่ละลักษณะคือในแต่ละข้อมีค่าคะแนน 1 คะแนนและแต่ละด้านมีน้ำหนักเท่ากับ 1 หน่วยคิดเป็น 100 คะแนน รวมทั้ง 4 ด้าน มีน้ำหนักเท่ากับ 4 หน่วย คิดเป็น 400 คะแนน ดังตารางที่ 1 และให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้ง ตารางที่ 1.

สมรรถนะของอาจารย์	วิธีการเก็บข้อมูล	จำนวนข้อ	น้ำหนัก	ค่าคะแนนเต็ม
การเตรียมการเพื่อการเรียนรู้	สัมภาษณ์	15	1	100
	สังเกต	5		
การสนับสนุนการเรียนรู้	สังเกต	9	1	100
การร่วมกันเรียนรู้	สังเกต	6	1	100
การส่งเสริมพัฒนาการในฐานะบุคคล	สัมภาษณ์	7	1	100
	สังเกต	5		
รวมทุกด้านของสมรรถนะ		47	4	400

เกณฑ์การตัดสินคะแนนสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองในแต่ละด้าน มีดังนี้

มาก	มีค่าคะแนนระหว่าง	85 - 100
ปานกลาง	มีค่าคะแนนระหว่าง	70 - 84
น้อย	มีค่าคะแนนน้อยกว่าหรือเท่ากับ	69
ส่วนคะแนนรวมทุกด้านมีเกณฑ์การตัดสินดังนี้		
มาก	มีค่าคะแนนระหว่าง	340 - 400
ปานกลาง	มีค่าคะแนนระหว่าง	280 - 339
น้อย	มีค่าคะแนนน้อยกว่าหรือเท่ากับ	279

การหาความตรงของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความครอบคลุมของเนื้อหา และความชัดเจนและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เกณฑ์การให้คะแนนต่างๆและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบความตรงของเครื่องมือนี้ถือเกณฑ์ว่า ความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิตรงกันเป็นจำนวน 80 % ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด ผลการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นตรงกัน 9 ท่าน แสดงว่าเครื่องมือมีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นผู้วิจัยนำเครื่องมือมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ขึ้นตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ

การหาความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. แบบวัดความศรัทธาในศักยภาพบุคคล ผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับอาจารย์พยาบาลที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย คือ อาจารย์ในวิทยาลัยพยาบาล พระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 19 คน และนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาความเที่ยง โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient) (สุวดี ฤชา และคณะ, 2532)

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α	คือ สัมประสิทธิ์ครอนบาค
N	คือ จำนวนข้อทั้งหมดในแบบสอบถาม
$\sum S_i^2$	คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
S_t^2	คือ ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

จากการคำนวณได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดความศรัทธาในศักยภาพบุคคล คือ 0.88

2. แบบสัมภาษณ์สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง นำไปทดลองใช้แล้วนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาความเที่ยง โดยใช้สูตรคูเคอร์-ริชาร์ดสัน (ประคอง วรรณสุต, 2525)

$$r_{xx} = \frac{n}{n-1} \left[\frac{S_x^2 - \sum_{i=1}^n p_i q_i}{S_x^2} \right]$$

r_{xx} = สัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง

n = จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถาม

p_i = สัดส่วนของผู้ที่ตอบถูกแต่ละข้อ

q_i = สัดส่วนของผู้ที่ตอบผิดแต่ละข้อ

$\sum_{i=1}^n p_i q_i$ = ผลรวมของความแปรปรวนของข้อสอบแต่ละข้อ

S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนที่วัดได้ทั้งหมด

จากการคำนวณได้ค่าความเที่ยงของแบบสัมภาษณ์ คือ 0.75

3. แบบบันทึกสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยนำแบบบันทึกสมรรถนะของอาจารย์ ไปหาความเที่ยงดังนี้

1.1. คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาล จำนวน 1 คน

1.2. ให้ผู้เชี่ยวชาญศึกษารายละเอียดเครื่องมือ ประมาณ 1 สัปดาห์

1.3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ร่วมกันอภิปรายเครื่องมือทุกฉบับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ

ในการใช้เครื่องมือถูกต้องตรงกัน

1.4. นัดหมายเวลา และสถานที่ ที่จะทำการสังเกต โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะต้อง

ไปสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถานการณ์การสอนทางคลินิกเดียวกัน

1.5. ภายหลังจากสังเกตแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย บันทึกผลการสังเกตลงใน

แบบบันทึกสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.6. ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนของ

อาจารย์ ใน 3 สถานการณ์ จำนวน 7 ครั้ง

1.7. จากผลการสังเกตของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ในแบบบันทึกสมรรถนะของอาจารย์ ในการจัดการเรียนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง นำมาหาความถี่ของการสังเกต โดยใช้สูตร Polit & Hungler. (1987)

จำนวนการสังเกตที่เหมือนกัน

ความถี่ของการสังเกต = _____

จำนวนการสังเกตที่เหมือนกัน + จำนวนการสังเกตที่ต่างกัน

จากการคำนวณได้ค่าความถี่ของการสังเกต = 0.81 (ดูรายละเอียดการคำนวณในภาคผนวก)

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1. ขั้นเตรียมการ

- 1.1. สร้างและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.2. คัดเลือกผู้ช่วยวิจัย โดยกำหนดคุณสมบัติดังนี้ คือ เป็นอาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ด้านการสอนและการนิเทศมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี จำนวน 1 คน
- 1.3. ให้ผู้ช่วยวิจัยศึกษารายละเอียดเครื่องมือ ประมาณ 1 สัปดาห์
- 1.4. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ร่วมกันอภิปรายเครื่องมือทุกฉบับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการใช้เครื่องมือถูกต้องตรงกัน
- 1.5. นัดหมายเวลาและสถานที่ ที่จะทำการสังเกตโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะต้องไปสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ในสถานการณ์การสอนทางคลินิกเดียวกัน
- 1.6. ภายหลังการสังเกตแต่ละครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย บันทึกผลการสังเกตลงในแบบบันทึกสมรรถนะของอาจารย์ด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 1.7. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำการสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ใน 3 สถานการณ์ จำนวน 7 ครั้ง

2. ขั้นรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังต่อไปนี้

- 2.1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ขอความร่วมมือไปถึง ผู้อำนวยการวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยไปติดต่อขอพบผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่าง และขออนุมัติผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลและโรงพยาบาลในการเข้า

เก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้เวลาสำหรับการเข้าร่วมปฏิบัติงานกับอาจารย์พยาบาลกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 5 สัปดาห์ ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

2. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย และขอความร่วมมือจากอาจารย์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการสังเกตการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย อย่างน้อย 1 วัน ก่อนลงมือเก็บข้อมูล วิธีการสังเกตที่เลือกใช้คือ ชนิดไม่ปกปิด/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ (Non-concealment/Intervention) คือ ผู้ถูกสังเกตรู้ว่ากำลังถูกสังเกต ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมดำเนินการสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ ในสถานการณ์ ดังต่อไปนี้ คือการประชุมปรึกษาทางพยาบาล การเยี่ยมตรวจ และการปรึกษา เป็นรายบุคคล ดังนั้นในอาจารย์ 1 คนจะต้องมีการสังเกตให้ครบ 3 สถานการณ์ สถานการณ์ละ 1 ครั้ง รวมทั้งหมด 3 ครั้ง หากว่าไม่สามารถสังเกตในวันเวลาที่กำหนด จะต้องทำการสังเกตให้ครบในวันเวลาถัดไป

3. สำนักรวบรวมปฏิบัติงานของอาจารย์แต่ละบุคคล ในช่วงเวลาของการสังเกตซึ่ง กำหนดไว้ระหว่าง 8.00-16.00 น. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยร่วมปฏิบัติงานกับอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบบันทึกสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริม การเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. การบันทึกการสังเกต ผู้วิจัยจะอยู่ในที่ที่เหมาะสมสามารถได้ยินคำสนทนาและมองเห็น พฤติกรรมการแสดงออกได้อย่างชัดเจน โดยไม่รบกวนการปฏิบัติงานของอาจารย์กับนักศึกษา ผู้วิจัย บันทึกการสังเกตในแบบบันทึก ทันทีภายหลังสิ้นสุดในแต่ละครั้ง เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่เที่ยงตรงของ การบันทึก

5. การสังเกตอาจารย์เป็นรายบุคคล กระทำในแต่ละสถานการณ์ ผู้วิจัยเริ่มสังเกตจากการเริ่มต้นรับ-ส่งเวร ในเวลา 8.00 น. ของพยาบาลประจำการในเวรเช้าโดยสังเกตเป็นเวลา 30 นาที พัก 10 นาที เพื่อบันทึกการสังเกต จากนั้นเริ่มต้นสังเกตต่อไปอีก 30 นาที แล้วพัก 10 นาที เพื่อบันทึกการสังเกต แล้วเริ่มต้นสังเกตต่อไปจนจบสถานการณ์นั้นๆ หากว่าสถานการณ์นั้นๆ มี พฤติกรรมเกิดขึ้นไม่ถึง 10 นาที ถือว่าสิ้นสุดการสังเกต 1 สถานการณ์ แล้วบันทึกการสังเกตลง ในแบบบันทึกสมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

6. การสังเกตนี้ ใช้เวลารวม 4 สัปดาห์ 3 วัน เฉพาะวันเวลาราชการ ตั้งแต่ 17 กุมภาพันธ์ ถึง 19 มีนาคม 2540 สังเกตอาจารย์ได้รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน ซึ่งสังเกตอาจารย์ แต่ละคนได้ครบทุกสถานการณ์

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ตามระเบียบวิธีทางสถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์เป็นค่าร้อยละ
2. ความศรัทธาในศักยภาพบุคคล วิเคราะห์เป็นค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการสอน ความศรัทธาในศักยภาพบุคคล โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. สมรรถนะของอาจารย์ในการจัดการเรียนการสอนในคลินิกที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เปรียบเทียบความแตกต่างอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ด้านการสอน และความศรัทธาในศักยภาพบุคคล โดยใช้ t-test และ ANOVA

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย